

**ИЗВЕШТАЈ О ПОСЕТИ
НАЦИОНАЛНИМ
САВЕТИМА
НАЦИОНАЛНИХ
МАЊИНА У ЊИХОВИМ
СЕДИШТИМА**

Јануар-Јун 2021. године

МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

У свом представљању плана рада Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог на почетку мандата, министарка Чомић је најавила, између осталог, већи број активности усмерених на побољшање поштовања права националних мањина у Републици Србији, из надлежности овог министарства¹. У складу са својим надлежностима, министарка Чомић је са сарадницима посетила све Националне савете националних мањина у њиховим седиштима у периоду од јануара 2021. године до јула 2021. године².

Према попису становништва из 2011. године, националне мањине чине око 13% становништва Републике Србије и у складу са тим основано је 23 Национална савета националних мањина.

Поштовање и заштита права националних мањина у Републици Србији су успостављена законима и подзаконским актима, што је и констатовано у Извештају о напретку РС у процесу приступања Европској унији за 2020. годину³.

Имајући на уму четврто мишљење Саветодавног комитета Савета Европе на Конвенцију⁴ о разлици у заштити мањинских права у АП Војводини и преосталом делу Републике Србије, министарка Чомић је током посета евидентирала да постоје одређене неусклађености у поштовању пре свега закона, а затим и Конвенције Савета Европе. Ипак, све активности МЉМПДД након подношења Четвртог периодичног извештаја су усмерене не само на доградњу високо оцењене законске регулативе у области заштите и унапређивања права националних мањина, већ и на доследну примену успостављеног законодавног и институционалног оквира. Примена Оквирне конвенције у Републици Србији се доследно поштује, а нарочито кроз слободе сваког припадника националне мањине да одлучи да ужива и остварује специфична права дозвољена националним законодавством.

Одредбама Закона о забрани дискриминације и Закона о заштити права и слобода националних мањина дају се гаранције сваком лицу, укључујући и припаднике националних мањина да буду заштићени од дискриминације по било ком стварном или претпостављеном личном својству. Чињеница да је забрана дискриминације у правном систему Републике Србије додатно уређена прописима којима се уређују поједине области друштвеног живота, сведочи о посвећености Републике Србије заокруживању правног оквира којим се забрањује дискриминација, односно сви потенцијални облици дискриминаторног поступања. Ова чињеница, с друге стране, нема утицаја на идентификовање околности и услова под којима су припадници националних мањина заштићени од дискриминације, будући да је Законом о забрани дискриминације уређена заштита свих лица од дискриминације, док су остваривање и заштита права припадника националних мањина уређени Законом о заштити права и слобода националних мањина. Током посета министарке Чомић са тимом управним окрузима у више наврата је примећено да постоји одређена врста дискриминаторског односа према Ромима у вези са запошљавањем.

¹ Члан 12, Закон о министарствима

² Посете су касниле због рестрикција уведених епидемијом COVID 19 и проглашених ванредних ситуација на територији седишта Националних савета националних мањина.

³ Закон о заштити права и слобода националних мањина, Закон о службеној употреби језика и писма,

⁴ Framework Convention for The Protection of National Minorities, <https://pjp-eu.coe.int/en/web/minority-rights/fcnm.html#:~:text=Framework%20Convention%20for%20the%20Protection%20of%20National%20Minorities,main%20legal%20and%20inspirational%20frameworks%20for%20this%20Project>

МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

Постигнут је даљи напредак у области образовања. Процес припреме и штампања уџбеника на језицима мањина настављен је и донео је позитивне резултате. Министарство образовања, науке и технолошког развоја уврстило је 24 нова комплета уџбеника на албанском језику у свој каталог уџбеника за основну школу. Да би се обавио овај задатак, потребно је више рада. Усвојени су нови наставни програми за наставу српског као нематерњег језика. Објављивање уџбеника на језицима мањина за употребу у средњим школама и даље је ограничено. Јавно емитовање на језицима мањина још увек није довољно проширено ван Војводине. Након процеса приватизације медија, емитовање програма на језицима мањина и даље представља проблем и зависно од финансирања, што се нарочито негативно одражава код локалних и регионалних медија. Што се тиче јавног сервиса РТС у више наврата су упозорени да имају обавезу производње програма на језицима националних мањина, поготово - имајући у виду да би националне мањине желеле и друге сардџаје осим заштите културног наслеђа. На ову тему одржан је састанак тима министарке Чомић са руководством РТС. Ипак, представници јавног сервиса за сада нису исказали заинтересованост за такву врсту промене програмске шеме.

Током посета националним саветима националним мањинама као и управним окрузима, МЉМПДД је упознато са изазовима и проблемима са којима се сусрећу, како национални савети посебно, тако и националне мањине уопште, реагујући у складу са својим надлежностима, како на лицу места тако и предлозима будућих активности у циљу решавања истих, а нарочито инсистирајући на поштовању већ успостављених законских норми у овој области.

ПОСЕТЕ НАЦИОНАЛНИМ САВЕТИМА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Национални савет националне мањине	Датум посете националном савету	Теме на које су национални савети указали да би требало размотрити
1. Национални савет албанске националне мањине	2. јун 2021. године Бујановац	<ul style="list-style-type: none">- недовољна заступљеност Албанаца у органима јавне власти (судови, полиција, здравство и др.)⁵- признавање диплома;- пасивизација адреса пребивалишта у општинама Прешево, Бујановац и Медвеђа;- недостатак уџбеника за извођење наставе на албанском језику и у основној и у средњој школи, велики број уџбеника чека одобрење;- РТС се не консултује са

⁵ Закон о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 81/05 - испр., 83/05 - испр., 64/07, 67/07 - испр., 116/08, 104/09, 99/14, 94/17 и 95/18), Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. [21/16](#), [113/17](#), [113/17](#) - др. закон, [95/18](#))

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ**

		<p>националним саветом око емитовања вести на албанском језику (<i>Лајмет</i>), уочене су језичке неправилности;</p> <ul style="list-style-type: none"> - У Прешеви вратити суд, судска јединица није добро решење; - Просветни радници дуго чекају да полажу државне испите (40% наставног кадра ради на одређено време); - не поштују се мишљења националног савета за директоре школа; - обезбедити едукације за наставнике за учење српског језика као нематерњег;
2. Национални савет ашкалијске националне мањине	8. фебруар 2021. године Нови Сад (на адреси изван седишта)	<ul style="list-style-type: none"> - највећи проблем представља блокада рачуна овог националног савета због дуговања која су учињена у претходном сазиву;
3. Национални савет бошњачке националне мањине	01. јун 2021. године Нови Пазар	<ul style="list-style-type: none"> - несразмерна заступљеност Бошњака у органима јавне власти (судови, полиција и др.);⁶ - проблеми финансирања Завода за културу санџачких Бошњака, наиме оснивач ове установе је национални савет за разлику од завода који имају националне мањине на територији АП Војводина чији је суоснивачи поред националног савета и покрајина која обезбеђује и финансијска средства за рад ових уснова; - решавање употребе појма „Санџак“ у уџбеницима; - указују да упис за похађање наставе на матерњем језику треба да се врши аутоматски

⁶ Закон о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 81/05 - испр., 83/05 - испр., 64/07, 67/07 - испр., 116/08, 104/09, 99/14, 94/17 и 95/18), Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. [21/16](#), [113/17](#), [113/17](#) - др. закон, [95/18](#))

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ**

		<p>без претходног изјашавања родитеља јер директори школа не дају анкете;</p> <ul style="list-style-type: none"> - не поштују се препоруке Заштитиника грађана на приговоре националног савета; - Упис у средње школе не прати број матураната из основне школе, мање места у средњим школама, увести атрактивне смерове са босанским наставним језиком; - на државном факултету отворити катедру за босански језик; - проблеми у пракси у вези са доследном применом службене употребе језика и писма⁷; - нема матичара који говоре босански језик; - да РТС не представља Бошњаке само као верску заједницу; - РТС је одбио емитовање онлајн наставе на босанском језику.
<p>4. Национални савет бугарске националне мањине</p>	<p>3.март 2021. године Босилеград</p>	<ul style="list-style-type: none"> - обезбедити континуирано финасирање установа чији је оснивач национални савет, које емитују медијске садржаје на бугарском језику, једна кроз радио програм, а друга кроз штампани медиј који излази на двонедељном нивоу; - кључно питање је покретање поступка превођења уџбеника за средње школе; - национални савет је преузео оснивачка права над локалним медијем у

⁷ Закон о службеној употреби језика и писама („Службени гласник РС”, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94 101/05-др. закон, 30/10, 47/18 и 48/18)

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ**

		<p>Босилеграду;</p> <ul style="list-style-type: none"> - општина Димитровград не финансира национални савет⁸;
<p>5. Национални савет буњевачке националне мањине</p>	<p>9. јун 2021.године Суботица</p>	<ul style="list-style-type: none"> - обезбедити финансирање наставника који изводе наставу предмета матерњи језик са елементима националне културе, имајући у виду да сада за ту активност средства издваја национални савет што представља велико оптерећење овом националноом савету; - предлаже да се афирмативне мере приликом уписа у школе и на факултете примењују на све националне мањине, - потребно је да Република Србија обезбеди додатна средства за финансирање националних савета националних мањина којима је РС матична држава (нпр. простор за рад); - матерњи језик треба да постане обавезан предмет у школама – побољшати третман учења матерњег језика;
<p>6. Национални савет влашке националне мањине</p>	<p>23. фебруар 2021.године Петровац на Млави</p>	<ul style="list-style-type: none"> - проблем са румунизацијом; - проблеми везано за поступак стандардизације језика – немају средстава за превод књига - потребно је да Република Србија формира фонд за националне мањине из којег се финансирају национални савети који немају матичне државе; - на РТС-у нема програма о култури и традицији Влаха; - проблеми у функционисању савета за међунационалне

⁸ Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 20/14-УС, 55/14 и 47/18)

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ**

		односе.
7. Национални савет грчке националне мањине	23. фебруар 2021. године Смедерево, изван седишта (седиште је у Новом Саду)	<ul style="list-style-type: none"> - због блокаде рачуна националном савету у претходном периоду нису исплаћивана средства из буџета; - указују да им је попис од изузетног значаја; - нагласили су да им је матерњи језик српски, па се нигде у школама не учи грчки језик;
8. Национални савет египатске националне мањине	11. мај 2021. године Београд, изван седишта (седиште је у Новом Саду - насеље Каћ).	<ul style="list-style-type: none"> - приоритет ове националне мањине је образовање, сматрају да би афирмативне мере приликом уписа у школе и на факултете требало применити и на припаднике њихове националне мањине, имајући у виду да се велики број Егићана изјашњава као Роми управо због афирмативних мера; - изучавање арапског језика;
9. Извршни одбор Савеза јеврејских општина Србије	13. јул 2021. године Београд	<ul style="list-style-type: none"> - истакнуто је покретање сарадње са ромском националном заједницом због заједничке прошлости; - истакнута је велика асимилација јеврејског народа; - медији морају да промене начин информисања о Јеврејима, све више се подстиче антисемитизам;
10. Национални савет мађарске националне мањине	9. јун 2021. године Суботица	<ul style="list-style-type: none"> - посебну пажњу посветити попису и обезбедити да у срединама где традиционално живе националне мањине пописивачи познају језик националне мањине; - недостатак садржаја о националним мањинама на српском језику; - доношење уставног закона о националним мањинама; - примедбе на Стратегију информисања; - организовати семинаре за наставнике који предају српски језик као нематерњи,

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ**

		<ul style="list-style-type: none"> - поједноставити могућност добијања фреквенција за националне мањине; - проблеми у пракси у вези са доследном применом службене употребе језика и писма⁹;
<p align="center">11. Национални савет македонске националне мањине</p>	<p align="center">2. фебруар 2021. године Панчево</p>	<ul style="list-style-type: none"> - активирање међувладине Мешовите комисије, - Закон о националним саветима треба да постане системски; - решити издавање нискотиражних уџбеника – национални савет преводи, лекторише уџбенике, а после те исте уџбенике купује од нискотиражног завода; - национални савет има пуно обавеза у домену образовања, а мало средства за те активности; - мењати статус факултативног учења матерњег језика – да буде обавезан и да оцењује бројчано - увести језик друштвене средине; - укинути изјашњавање за учење матерњег језика сваке године; - новинско-издавачку установу финансира само АПВ, треба да финансира и Република јер Македонци не живе само у АПВ;
<p align="center">12. Национални савет немачке националне мањине</p>	<p align="center">8. јун 2021. године Сомбор</p>	<ul style="list-style-type: none"> - траже да се у Основној школи 10. октобар у Суботици уведе двојезична настава која је према наводима укинута без образложења; - Сомбор не финансира рад националног савета због пропуста у администрацији

⁹ Закон о службеној употреби језика и писама („Службени гласник РС”, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94 101/05-др. закон, 30/10, 47/18 и 48/18)

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ**

		<p>иако је седиште у том граду¹⁰, али истичу добру сарадњу са локалном самоуправом,</p> <ul style="list-style-type: none"> - организовати дан свих националних савета, - недовољан број припадника немачке националне мањине у органима јавне власти;
13. Национални савет пољске националне мањине	21. јун 2021. године Остојићево	<ul style="list-style-type: none"> - одобрење учења пољског језика са елементима националне културе и стављања на листу изборних предмета у основном образовању; - приоритет је образовање и увођење пољског језика у службену употребу;
14. Национални савет ромске националне мањине	2. фебруар 2021. године Београд, изван седишта (седиште је Панчеву)	<ul style="list-style-type: none"> - на телевизијама са националном покривеношћу лоша је заступљеност садржаја од интереса за ромску заједницу; - повећати број педагошких асистената; - активна кампања приликом пописа становништва која би помогла отклањању негативних последице мимикријске реакције у делу ромске заједнице; Од велике је важности да се у претходно мапираним ромским насељима попис спроведе по моделу – један + један, где ће један пописивач бити припадник ромске националне мањине; - осипање ромске деце из образовног система; - недовољна заступљеност припадника ромске националне мањине у органима ЈЛС¹¹; - национални савет брине и о социјалном положају мањине; - повећати квоту на 3 посто у

¹⁰ Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 20/14-УС, 55/14 и 47/18)

¹¹ Закон о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 81/05 - испр., 83/05 - испр., 64/07, 67/07 - испр., 116/08, 104/09, 99/14, 94/17 и 95/18), Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. [21/16](#), [113/17](#), [113/17](#) - др. закон, [95/18](#))

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ**

		<p>образовању у упису;</p> <ul style="list-style-type: none"> - повећати сарадњу директора школа и Националног савета ромске националне мањине (нпр. да директори обавесте савет ако се ученик исписао из школе).
<p>15. Национални савет русинске националне мањине</p>	<p>26. фебруар 2021. године Руски Крстур</p>	<ul style="list-style-type: none"> - само два матичара познају русински језик - нема у систематизацијама познавање језика средине или матерњег језика који је у службеној употреби; - погрешно исписани називи на русинском језику у Новом Саду, Кули и Врбасу и поред реакција националног савета локалне самоуправе не реагују – повећати казнене мере; - службена употреба језика у Шиду, Жабљу, Новом Саду не функционише¹². - Савети за међунационалне односе не раде, а формиран су; - у хомогеним местима полицајци не говоре језик мањине - организовати учење језика - табле улица и места су погрешно исписане – локалне самоуправе немају запослене преводиоце. У систематизације увести познавање мањинских језика; - издавање документа на русинском језику дуго траје и то одбија људе да праве документа на матерњем језику. Службеници одбијају људе да праве документа на матерњим језицима; - мере забране запошљавања у редакцијама на мањинским језицима допринеле су да млади људи раде по 10 година на одређено време;

¹² Закон о службеној употреби језика и писама („Службени гласник РС”, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94 101/05-др. закон, 30/10, 47/18 и 48/18)

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ**

		<ul style="list-style-type: none"> - Организовати учење мањинских језика за запослене у јавном сектору; - Локална самоуправа треба да финансира наставу матерњег језика у предшколским установама; - Смањити утицај локланих самоуправа на школе од посебног значаја националних мањина; - Урадити измене закона о образовању који се тичу третмана матерњег језика – бројчано оцењивање, анкете само када почиње да учи, језик а не сваке године, матерњи језик мора да буде обавезан; - Културно-уметничка друштва са дугом традицијом пропадају јер локлане самоуправе по пројектима финансирају активности и удружења по свом нахођењу, а не по успешности у раду; - Општина Кула финансира савете без јасних критеријума.¹³
<p align="center">16. Национални савет румунске националне мањине</p>	<p align="center">12. фебруар 2021. године Вршац</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ажурирати посебан бирачки списак, односно омогућити да се упис у ПБС врши и у месним канцеларијама; - имовинско-правни проблеми са зградом у којој је седиште установе Либертатеа; - проблем око издавања уџбеника на језицима националних мањина ствара Центар за нискотиражне уџбенике; - е-попис треба омогућити; - савети имају велике обавезе у образовању, а мало средстава; - РТВ је смањило запослене у мањинским редакцијама; - Румуни немају никог запосленог у органима

¹³ Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 20/14-УС, 55/14 и 47/18)

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ**

<p>17. Национални савет руске националне мањине</p>	<p>2. фебруар 2021. године Панчево</p>	<p>АПВ¹⁴;</p> <ul style="list-style-type: none"> - недовољно финансирање пројеката руских удружења из Буџетског фонда за националне мањина; - највећи део средстава који национални савет добија троши на плате две стално запослене особе.
<p>18. Национални савет словачке националне мањине</p>	<p>8. фебруар 2021. године Нови Сад</p>	<ul style="list-style-type: none"> - предлаже да се националним саветима омогући координација пописа, на начин да ће се сваком националном савету у општинама где је у службеној употреби језик и писмо одређене националне мањине омогућити да предложи пописиваче по пропорцији; - РТС треба да формира редакцију за националне мањине; - Несразмерно запошљавање новинара у РТВ у редакцијама на српском и на језицима националних мањина (у мањинским редакцијама новинари раде на ПП пословима и до 10 година); - документна се тешко добијају; - судије непримерено раугују на вођење поступака на словачком. Омбудсман реагује, али се не поступа по препорукама; - организовати састанак са свим службеницима у локланим самоуправама који раде посебне бирачке спискове, јер на изборима за националне савете има проблема око бирачких спискова; - У органима АПВ и у републичким органима нема запослених Словака¹⁵;

¹⁴ Закон о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 81/05 - испр., 83/05 - испр., 64/07, 67/07 - испр., 116/08, 104/09, 99/14, 94/17 и 95/18), Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. [21/16](#), [113/17](#), [113/17](#) - др. закон, [95/18](#))

**МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ**

		<ul style="list-style-type: none"> - Измене закона о образовању које би побољшале третман матерњег језика;
19. Национални савет словеначке националне мањине	29. јануар 2021. године Београд	<ul style="list-style-type: none"> - попис им је од изузетног значаја; - имају проблем да обезбеде наставни кадар за изучавање словеначког језика са елементима националне културе - већа видљивост на РТС;
20. Национални савет украјинске националне мањине	26. фебруар 2021. године Кула	<ul style="list-style-type: none"> - општина Кула није обезбедила средства за финансирање рада овог националног савета¹⁶; - нерегулисан правни статус зграде у којој је седиште националног савета; - постоје проблеми у функционисању Савета за међунационалне односе;
21. Национални савет хрватске националне мањине	8. јун 2021. године Суботица	<ul style="list-style-type: none"> - укључити у попис становништва припаднике хрватске националне мањине; - постоји страх слободног изјашавања националне припадности; - повећати број садржаја о националним мањинама на јавним сервисима у информативним емисијама; - олакшати оверу потписа на електорским изборима на начин да оверу врше и овлашћена лица у ЈЛС; - примена у потпуности билатералног сморазума о заштити националних мањина између РС и РХ; - проблеми у вези са оснивањем Школског центра у Суботици; - само 5% деце хрватске националности је обухваћено наставом на хрватском језику; - проблеми у пракси у вези са

¹⁵ Закон о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 81/05 - испр., 83/05 - испр., 64/07, 67/07 - испр., 116/08, 104/09, 99/14, 94/17 и 95/18), Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. [21/16](#), [113/17](#), [113/17](#) - др. закон, [95/18](#))

¹⁶ Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 20/14-УС, 55/14 и 47/18)

МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

		<p>доследном применом службене употребе језика и писма¹⁷;</p> <ul style="list-style-type: none"> - РТС даје лошу слику о хрватској националној мањини;
<p>22. Национални савет црногорске националне мањине</p>	<p>26. фебруар 2021. године Врбас</p>	<ul style="list-style-type: none"> - траже помоћ како би успоставили директну сарадњу са Црном Гором; - у школама се не изучава црногорски језик; - Мали Иђош је увео језик у службену употребу, Врбас и поред 7 380 Црногораца (17%) не уводи језик у службену употребу¹⁸; - АПВ је определила средства за новинско-издавачку установу која издаје новине <i>Вијест</i> на црногорском језику; - нису предузете активности како би се испунили услови за непосредне изборе;
<p>23. Национални савет чешке националне мањине</p>	<p>12. фебруар 2021. године Бела Црква</p>	<ul style="list-style-type: none"> - предлог да се обезбеди термин на јавном медијском сервису у коме би се оставила могућност за промоцију и бројно мањих националних заједница а тиме и чешке; - обезбедити већи проценат пописивача на терену који су припадници чешке заједнице - постоје проблеми у пракси у вези са применом прописа којим се регулишу права припадника националних мањина;

¹⁷ Закон о службеној употреби језика и писама („Службени гласник РС”, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94 101/05-др. закон, 30/10, 47/18 и 48/18)

¹⁸ Закон о службеној употреби језика и писама („Службени гласник РС”, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94 101/05-др. закон, 30/10, 47/18 и 48/18)

МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

ОПШТА ОЦЕНА НА ОСНОВУ КОМЕНТАРА НАЦИОНАЛНИХ САВЕТА:

- РТВ не запошљава младе новинаре у редакцијама на језицима националних мањина (новинари раде и по 10 година на одређено време, ПП послове и због тога се иселавају из земље);
- није транспарентно финансирање локалних медија од ЈЛС које имају обавезу да финансирају програме на језицима националних мањина (шта ће се десити са мањинским информисањем ове године каде истиче 5-годишња обавеза емитовања програма на језицима националних мањина чији су језици у службеној употреби);
- да ЈЛС примењују Уредбу о средствима за подстицање програма или недостајућег дела средстава за финансирање програма од јавног интереса која реализују удружења, односно да се јасно издвоје критеријуми за пројекте који су од јавног интереса за очување културног идентитета националних мањина;
- потребно је појачати контролу трошења средстава која су добијена по пројектима из области информисања на језицима националних мањина у ЈЛС;
- потребно је предложити измене прописа у области образовања како би се побољшало одржавање наставе на језицима националних мањина (бројчано оцењивање, обавезно учење матерњег језика, увођење језика друштвене средине, све националне мањине су истакле да немају уџбенике за средње школе);
- проблем око издавања уџбеника на језицима националних мањина ствара Центар за нискотиражне уџбенике;
- унапредити сарадњу директора школа и Националног савета ромске националне мањине (нпр. да директори обавесте савет ако се ученик исписао из школе);
- поједине ЈЛС не финансирају наставу мањинског језика у средњим школама и предшколским установама;
- у полицији и у ЈЛС је потребно организовати учење језика националних мањина за службенике који раде у мешовитим срединама;
- поједине ЈЛС не финансирају националне савете који имају седиште на њиховој територији,
- професионална позоришта националних мањина су установе по закону. Финансирају се по пројектима, у њима раде аматери. На академијама уметности формирати групе за националне мањине (глума, режија);

МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА И МАЊИНСКА ПРАВА И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

ЗАКЉУЧЦИ

Активности које су се издвојиле као заједничке за све националне савете су:

- да средства за финансирање рада националних савета не буду умањена;
- недовољна заступљеност националних мањина у ЈЛС, АПВ и у републичким органима;
- да се националне мањине активно укључе у Попис становништва (предложиле е-попис);
- да се повећа број медијских садржаја на језицима националних мањина на РТС-у, као и да се формира редакција за програме на језицима националних мањина;
- недостатак наставног кадра, као и уџбеника на језицима националних мањина;
- организовати састанак са лицима овлашћеним за вођење посебних бирачких спискова у ЈЛС у циљу припреме предсојећих избора за чланове националних савета националних мањина;
- неопходно је унапредити примену Закона о службеној употреби језика и писама;
- у сарадњи са надлежним министарством предузети активности за прикупљање свеобухватних информација о заступљености припадника националних мањина у јавној управи у складу са законом, уврстити у систематизације радних места познавање мањинских језика;
- у појединим ЈЛС потребно је организовати обуке учења српског језика и писма, као и језика и писама националних мањина у службеној употреби;
- у сарадњи са надлежним Министарством предузети активности у циљу функционисања Савета за међунационалне односе.